Bilder

av märkligare föremål i kungl. livrustkammaren

Stockholm
1927

*

Fotograferingen är utförd av Nils Åzelius

*

Tryckt hos Nordisk Rotogravyr
Stockholm 1927

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna elektroniska utgåva av **Bilder av märkligare föremål i kungl. livrustkammaren** är utgiven 23 jan 2007.

Bokens fotografier utfördes av Nils Erik Åzelius, född 30 maj 1899 i Växjö, död 5 april 1979 i Bromma. Fotografen var vid utarbetandet av boken fil. stud. och anlitades 1926 för att dokumentera föremålen i kungliga livrustkammaren (se **årsrapport 1925** och **årsrapport 1926** för Kungl. livrustkammaren).

Livrustkammaren, Sveriges berömda och populära historiska samling, kan följas tillbaka i tiden lika långt som Vasarnes nationella konungahus. Samlingarnas kärna och värdefullaste del bildas av de gamla Livrust- och Klädkamrarna. Mycket av det, som förvarades i dessa, har senare gått förlorat. Särskilt vid slottsbranden 1648 skadades och försvann mycket av de äldre föremålen. Dock bevarar Livrustkammaren en hjälm, som finnes inventarieförd redan 1548. De dåliga lokalförhållandena och många flyttningarna (sex enbart under 1800-talet) hava även menligt inverkat på föremålsbeståndet.

För jämt trehundra år sedan eller år 1627 erhöllo nämnda förrådskamrar genom Gustav II Adolfs ingripande den karaktär av de historiska minnenas samling, som nu är Livrustkammarens huvuduppgift. Utom med konungarnas personliga tillhörigheter ökades rustkammaren med ambassadörskänker samt med troféer och byte ur de stora krigen. Däruti ingå sålunda resterna av rustkamrarne från Mitau (1621), Prag (1648) och Warschau (1655). Från och med mitten av 1800-talet, museiväsendets utvecklingsperiod, erhöll Livrustkammaren den vidgade uppgiften att vara en nationell, kulturhistorisk elitsamling inom samma område som de gamla förrådskamrarne. Med densamma förenades då även flera enskilda samlingar bl. a. Karl XV:s.

»Livrustkammaren» (the Royal Swedish armoury) dates from the very beginning of the royal house of Vasa in the early 16th century. At first comprising the royal wardrobes and armouries these storerooms were given their character of a depository for historical souvenirs by King Gustavus Adolphus the Great and to them were added ambassadorial presents and trophies from the great wars. They also contain the remains of the Mitau, Prague and Warsaw armouries. From the middle of the 19th century the Royal Swedish armoury was made a national,

cultural, historical and scientific collection and many private collections were added, among others that of King Charles XV. The collection of saddles and 17th century costumes is unique.

GUSTAF VASAS RUSTNING

1540, SYDTYSK TILLVERKNING. AV GARNITYRET FINNES YTTERLIGARE EN HJÄLM, HÄSTSTJÄRNA OCH HÄSTHALSSKYDD.

King Gustavus Vasas armour, German, 1540.

GUSTAF VASAS HJÄLM

INKÖPT FÖR KONUNGENS RÄKNING I AUGSBURG 1541. INVENTARIEFÖRD I KLÄDKAMMAREN REDAN 1548.

King Gustavus Vasa's helmet, Augsburg, 1541. GUSTAF VASAS SVÄRD

NORDISK TYP FRÅN MITTEN AV 1500-TALET, MED BESLAG AV GRAVERAT, CISELERAT OCH FÖRGYLLT SILVER.

King Gustavus Vasa's sword, middle of 16th century.

FURSTLIG PRAKTHJÄLM

NORDITALIENSKT ARBETE FRÅN OMKRING 1560. BYTE UR DEN KUNGLIGA RUSTKAMMAREN I WARSCHAU.

Burgonet, North Italian, about 1560. From the Warsaw armoury.

STORMHUVA MED LÖST VISIR

HÖRANDE TILL RUSTNING, FÖRFÄRDIGAD I GREENWICH PÅ 1570-TALET FÖR SIR HENRY LEE.

Burgonet with »falling buffe» made by Jacobe at Greenwich about 1580. HÄROLDSKÅPA

FRÅN 1500-TALETS SENARE HÄLFT MED SVENSKA RIKSVAPNET PÅ ÄLDRE HERALDISKT SÄTT DISPONERAT ÖVER HELA YTAN.

Tabard, of Swedish King of Arms, later part of 16th century.

SVENSKA RIKSVAPNET

UNDER ERIK XIV, BRODERI AVSETT FÖR TRONHIMMELN VID KARIN MÅNSDOTTERS KRÖNING DEN 4. JULI 1568.

The coat of arms of the Kingdom of Sweden, time of King Eric XIV. HÄSTSTJÄRNA

PRAKTSTYCKE I DRIVET STÅL FR. 1500-TALETS SENARE HÄLFT. INGÅR I DET S. K. KARL IX:S RUSTNINGSGARNITYR.

Chanfron from the suit of armour attributed as having belonged to King Charles IX. RYGGHARNESK

UR SAMMA GARNITYR SOM FÖREGÅENDE BILD. ÄGAREN OKÄND, DOCK NÅGON AV GUSTAF VASAS SÖNER.

Back-plate from same suit as preceding illustration. ERIK XIV:S PISTOLER.

»S(ALIG) K(ONUNG) ERIKS SALBÖSSOR MZ JÄRNSTÅKAR». NORD-TYSKA, 1500-TALETS MITT.

King Eric XIV's pistols, German, middle of 16th century.

LUNTLÅSMUSKÖT

MED AMSTERDAMS STÄMPLAR OCH ÅRTALET 1611. PÅ STOCKEN JAKTSCENER EFTER VIRGIL SOLIS' KOPPARSTICK.

Match-lock musket, with the stamps of Amsterdam, 1611. ÄGRETT FÖR KRÖNINGSHÄSTEN

VID KARL IX:S KRÖNING, AV EMALJERAT GULD, BESATT MED ÄDELSTENAR. FÖRFÄRDIGAD I STOCKHOLM 1606 AV RUPRECHT MILLER.

Aigrett-holder for King Charles IX's coronation horse, Stockholm 1606.

GUSTAF II ADOLFS SKOROSOR

1620-TALET, PRYDDA MED EMALJERADE GULDROSETTER MED STÄMPLAR I M, SANNOLIKT HAMBURGERGULDSMEDEN JACOB MORES D. Ä.

Shoeroses for King Gustavus II Adolphus, with rosettes by Jacob Mores.

BARNRUSTNING

1600-TALETS BÖRJAN, SANNOLIKT ITALIENSK. BYTE UR DEN KUNGLIGA RUSTKAMMAREN I WARSCHAU 1655.

Child's armour, beginning of 17th century. From Warsaw armoury.

GUSTAF II ADOLFS DRÄKT

BYXOR OCH JACKA AV MÖRKVIOLETT KLÄDE MED BRODERIER I GULDTRÅD OCH PALJETTER.

King Gustavus II Adolphus' dress of dark purple broad-cloth and gold.

GUSTAF II ADOLFS KYLLER

I SLAGET VID LÜTZEN DEN 6. NOV. 1632.

King Gustavus II Adolphus' buff-coat at the battle of Lützen. GUSTAF II ADOLFS SPETSKRAGE

I SLAGET VID LÜTZEN DEN 6. NOVEMBER 1632.

King Gustavus II Adolphus' lace-collar at the battle of Lützen. GUSTAF II ADOLFS STRIDSHÄST

I SLAGET VID LÜTZEN 1632. DEN SAMHÖRIGA SADELN OCH MUNDERINGEN VAR NYÅRSGÅVA TILL KONUNGEN AV DROTTNING MARIA ELEONORA.

King Gustavus II Adolphus' charger at the battle of Lützen.

AXEL OXENSTIERNAS SLÄDE

AV SVENSK TYP, RÖDMÅLAD MED DEKORATION I FLERA FÄRGER OCH URSPRUNGLIGEN RÖD KLÄDSEL. FRÅN DEN OXENSTIERNSKA RUSTKAMMAREN PÅ TIDÖ.

The Chancellor of the Kingdom, Count Axel Oxenstierna's sleigh.

AXEL OXENSTIERNAS VÄRJA OCH SPORRAR

FÄSTE MED INFÄLLT, CISELERAT GULD. KLINGAN AV TOLEDOSMEDEN MIGUEL CANTERO. FRÅN DEN OXENSTIERNSKA RUSTKAMMAREN PÅ TIDÖ.

The Chancellor of the Kingdom, Count Axel Oxenstjerna's rapier and stirrups.

AXEL OXENSTIERNAS PUTSCHAN OCH PISTOLER

DEN FÖRRA MED FÖRGYLLDA BESLAG, DE SENARE MED STOCKAR AV MESSING OCH AV SKOTSK TILLVERKNING. FRÅN DEN OXENSTIERNSKA RUSTKAMMAREN PÅ TIDÖ.

The Chancellor of the Kingdom, Count Axel Oxenstierna's mace and pistols.

PERSISKA PRAKTDOLKAR

DEN ENA HELT I SVART STÅL MED INLAGT GULD, FRÅN 1500-TALETS MITT. DEN ANDRA MED

FÄSTE AV ELFENBEN FRÅN 1500-TALETS BÖRJAN.

Persian parade daggers, 16th century. PERSISK RUNDSKÖLD

1500-TALET. BYTE UR KEJSAR RUDOLFS KONSTKAMMARE I PRAG 1648. INGICK SENARE I DROTTNINGARNA KRISTINAS OCH HEDVIG ELEONORAS KONSTKAMMARE.

Persian round shield, 16th century.

BÖSSOR FRÅN MITTEN AV 1600-TALET

DEN ENA EN S. K. TESCHITZ, DEN ANDRA TILLVERKAD I BRESCIA I ITALIEN FÖR LUDVIG XIII AV FRANKRIKE.

»Teschitz» gun and King Louis XIII's Italian gun. SVENSKA LODBÖSSOR MED SNAPPLÅS

1600-TALETS MITT. PROV PÅ DEN BERÖMDA TILLVERKNINGEN I GÖINGEBYGDEN PÅ GRÄNSEN MELLAN SKÅNE OCH SMÅLAND.

Snaphaunce guns of national Swedish type, middle of 17th century. DROTTNING KRISTINAS KRÖNINGSSADEL

SENARE ÄNDRAD OCH ANVÄND ÄVEN VID KARL X GUSTAFS, KARL XI:S M. FL. KONUNGARS KRÖNINGAR.

Queen Christina's coronation saddie altered for King Charles X Gustavus.

DETALJ AV SADELN PÅ FÖREGÅENDE BILD

ENASTÅENDE RIKT RELIEFBRODERI MED GULD OCH ÄKTA PÄRLOR PÅ PURPURSAMMET.

Detail of preceding, relief embroidery in gold and real pearls.

KARL X GUSTAFS HATTAR

AV SVART FILT. HA URSPRUNGLIGEN VARIT STOFFERADE MED HATTBAND OCH PLYMER.

King Charles X Gustavus' hats. KARL X GUSTAFS STÖVLAR

SKAFTEN AV VAXLÄDER MED NARVEN VÄND INÅT. KLACKAR OCH SULOR RÖDA.

King Charles X Gustavus' top-boots. DRABANTBARDISAN

MED AMBASSADÖREN OCH GENERALGUVERNÖRENS I LIFLAND, GREVE CLAES TOTTS VAPEN.

Partizan of the yeomen of Count Tott the Ambassadör. BARDISAN

AV SVENSK FORM, ETSAD AV DAVID KASPARSSON KOHL 1684. FÖRÄRAD TILL KRONPRINS KARL (XII).

Partizan etched by David Kohl 1684. Dedcated to the Crown Prince Charles (XII). BÖSSA OCH PISTOLER

MED FLINTLÅS AV TIDIG KONSTRUKTION, 1600-TALETS MITT, FRANSKA. URSPRUNGLIGEN GARNITYR, EHURU PISTOLERNA TILLHÖRT DROTTNING KRISTINA, BÖSSAN KARL X GUSTAF.

Set of gun and pistols, French, 17th century. Belonged to Queen Christina and King Charles X Gustavus. PRAKTBÖSSA

SYDTYSKT ARBETE FR. 1600-TALETS SENARE HÄLFT. GÅVA JÄMTE ÄNNU EN LIKNANDE TILL KARL XI AV LANDSHÖVDINGEN OCH LAGMANNEN, FRIHERRE AUGUSTIN LEIJONSKÖLD.

Rifle, stock of carved ivory, latter half of 17th century. Belonged to King Charles XI. KARL X GUSTAFS VÄRJA

MED SILVERFÄSTE. BEGAGNAD »I TYSKA KRIGET, DÅ H. M:T VAR RYTTMÄSTARE», ALLTSÅ

1642.

King Charles X Gustavus sword in the German war, 1642.

VÄRJA MED STÅLFÄSTE

MÄSTERLIGT SNIDAT I HÖG RELIEF I BLÅTT MOT FÖRGYLLD BOTTEN, 1600-TALETS MITT. UR GREVLIGA BIELKESKA RUSTKAMMAREN PÅ TUREHOLM.

Sword with carved steel hilt. From the armoury of the Bielke family.

KARL X GUSTAFS DRÄKT

AV GRÅTT SILKESTUSSIAN, GARNERAD MED SILVERSPETSAR.

King Charles X Gustavus' suit.

KARL XI:S DRÄKT

AV GRÅTT TUHBIN MED GARNERING I GULD, SILVER O. SILKE.

King Charles XI's suit. KARL XI:S RYTTARKAPPA

AV BLÅTT KLÄDE MED GULD- OCH SILVERBRODERIER. TILLSKUREN I HELT CIRKELRUND FORM.

King Charles XI's riding cloak. FANA VID LIVDRAGONREGEMENTET

FÖRFÄRDIGAD 1718 EFTER NICODEMUS TESSINS RITNING, ÄNDRAD AV KARL XII.

Regimental colours of the Life Dragoons 1718. KARL XI:S REVOLVERBÖSSA

GÅVA AV LUDVIG XIV OCH TILLVERKAD AV LE CONTE I PARIS. STOCKENS INLÄGGNING EFTER TECKNING AV J. BERAIN D. Ä. OCH MED HANS SIGNATUR

King Charles XI's revolver-gun, a gift from Louis XIV. KARL XI:S PISTOLER

TILLVERKADE AV LAZARO LAZARINO COMINAZZO OCH PAOLO FRANCESE I BRESCIA. SKÄNKTA TILL KONUNGEN AV HOVRÄTTSPRESIDENTEN, GREVE G. A. DE LA GARDIE.

King Charles XI's Italian pistols, made at Brescia. KARL XII:S VÄRJA

DRABANTMODELL, FÖRD VID NARVA D. 20. NOVEMBER 1700, PÅ SLAGFÄLTET SKÄNKT TILL GREVE ARVID BERNHARD HORN.

King Charles XII's sword at the battle of Narva, 1700. KARL XII:S DRÄKT

BUREN DÅ KONUNGEN STUPADE VID FREDRIKSHALD DEN 30. NOVEMBER 1718 OCH VAR DÅ NY FÖR DAGEN.

Suit worn by King Charles XII when he fell at Fredrikshald, Norway, 1718.

KAROSS

UTFÖRD I PARIS EFTER RITNING AV J. BERAIN D. Ä., FÖRSTA GÅNGEN ANVÄND I SVERIGE 1699, SEDERMERA ÄNDRAD TILL ADOLF FREDRIKS KRÖNING 1751.

State-coach made in Paris from drawing by J. Berain.

BAKKARM

TILL KAROSSEN PÅ FÖREGÅENDE BILD, VISANDE PROV PÅ DET ENASTÅENDE KONSTNÄRLIGA OCH HÖGT DRIVNA FRANSKA SKULPTURARBETET.

Back-piece of the state-coach in preceding illustration.

HERTIG FREDRIK ADOLFS BÖSSA

TILLVERKAD PÅ 1760-TALET AV JACOB NUSSBAUM I DEN ÅR 1762 GRUNDADE KUNGL. MANUFAKTUREN PÅ DROTTNINGHOLM.

Prince Frederic Adolphus' rifle. HERTIG FREDRIK ADOLFS BÖSSOR

STOCKHOLMSTILLVERKNING AV J. F. MEIDINGER PÅ 1760-TALET (T. V.) OCH J. GRECKE, 1700-TALETS SENARE HÄLFT (T. H.)

Prince Frederic Adolphus' guns.

VÄRJA

FRANSK, 1700-TALETS MITT, FÄSTE OCH BALJBESLAG I GULD MED BLÅ EMALJ.

French gold small sword, middle of 18th century.

VÄRJA

PARISARBETE 1789, FÄSTE AV GULD I FLERA LEGERINGAR. TROLIGEN HERTIG KARLS (XIII).

French gold small sword, Paris 1789. ADOLF FREDRIKS KRÖNINGSDRÄKT

BUREN DEN 7. DECEMBER 1751. SILVERTYGET VÄVT I STOCKHOLM AV BARTHOLOMÉ PEIJRON EETER TECKNING AV JEAN ERIK REHN.

King Adolphus Frederics coronatian dress 1751.

GUSTAF III:S DRÄKT

BUREN VID STATSVÄLVNINGEN D. 19. AUGUSTI 1772. DRABANTKÅRENS UNIFORM. DEN VITA ARMBINDELN VAR TECKNET FÖR KONUNGENS ANHÄNGARE.

King Gustavus III's uniform at coup d'état of 1772. DROTTNING SOFIA MAGDALENAS BILÄGERDRÄKT

BUREN DEN 4 NOV. 1766. SILVERTYG MED INVÄVDA BUKETTER OCH GUIRLANDER.

Queen Sophia Magdalena's nuptial robes 1766. PRINSESSAN SOFIA ALBERTINAS DRÄKT

ROBE DE COUR AV LJUSBLÅ TAFT MED BRODERIER, KLÄNNING AV VITT SIDEN MED PALJETTER OCH BRODERIER.

Princess Sophia Albertina's gown, about 1800. KARL XIV JOHANS UNIFORM

SOM SVENSK FÄLTMARSKALK, MED TECKNET FÖR SVÄRDSORDENS STORA KORS. VÄRJAN BÄRES I SERAFIMERORDENSBANDET.

King Charles XIV John's uniform. KARL XV:S UNIFORM

SLÄPUNIFORM FÖR KONUNGENS STAB. KONUNGEN BAR OFTA SIN EGEN STABS UNIFORM.

King Charles XV's uniform. FRANSKE GENERALEN MOREAU'S SABEL

FÄSTET FRÅN DEN BERÖMDA MANUFACTURE BOUTET I VERSAILLES OMKR. 1800. KLINGAN AV EL HAGG SONGUR.

Sabre made by Manufacture Boutet, Versailles. KARL XV:S SABEL

POLSK FORM, BESLAGEN AV VÄXLANDE BLANKT OCH BLÅNAT STÅL MED INLÄGGNING I GULD I FLERA FÄRGER.

King Charles XV's sabre, Polish type.

INTERIÖR FRÅN LIVRUSTKAMMAREN

UPPSTÄLLD I NORDISKA MUSEETS HALL. SÖDRA DELEN (TIDEN FÖRE 1675) SEDD FRÅN NORDVÄST.

Interior of »Livrustkammaren». INTERIÖR FRÅN LIVRUSTKAMMAREN

UPPSTÄLLD I NORDISKA MUSEETS HALL. SÖDRA DELEN (TIDEN FÖRE 1675) SEDD FRÅN SYDVÄST.

Interior of »Livrustkammaren». INTERIÖR FRÅN LIVRUSTKAMMAREN

UPPSTÄLLD I NORDISKA MUSEETS HALL. NORRA DELEN (TIDEN EFTER 1675), I FÖRGRUNDEN TSAR PETERS BÅT I SLAGET VID NARVA.

Interior of »Livrustkammaren».